

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2657

Vragen van het lid **Van Bommel** (SP) aan de minister van Justitie over *onderzoek naar oorlogsmisdaden door Nederlandse huurlingen in dienst van Kroatië in de jaren '90 in de oorlog tegen Servië*. (Ingezonden 10 april 2009)

1
Hebt u kennisgenomen van het artikel waarin wordt gesteld dat het justitieel onderzoek naar de eventuele oorlogsmisdaden door Nederlandse huurlingen voor Kroatië in de jaren negentig een «doofpotonderzoek» is?¹

2
Is het waar dat in februari 2009 het Team Internationale Misdrijven van de Nationale Recherche een justitieel (voor)onderzoek is begonnen naar de eventuele oorlogsmisdaden van Nederlandse huurlingen in de jaren negentig in de oorlog tussen Kroatië en Servië? Op grond van welke aanleiding werd tot dit onderzoek besloten? Is het waar dat het onderzoek inmiddels is afgesloten en dat besloten is niet tot vervolging over te gaan? Zo ja, waarom is dat besloten?

3
Is het waar dat inmiddels vier maal een justitieel onderzoek is uitgevoerd? Kunt u een overzicht van de onderzoeken geven? Naar aanleiding van welke gebeurtenissen zijn deze onderzoeken gestart?

Golden al deze onderzoeken dezelfde personen en gebeurtenissen? Kunt u toelichten wat de eventuele verschillen in de onderzoeken betroffen?

4
Welke feiten zijn in het meest recente onderzoek onderzocht? Ging het daarbij om gebeurtenissen in de Medak of ook in de regio Gospic en eventueel andere plaatsen? Kunt u dat toelichten?²

5
Is bij dat onderzoek ook het eventueel afsnijden van oren van Servische slachtoffers betrokken? Zo nee, waarom niet?

6
Is het waar dat een Kroatische kolonel die bij dezelfde feiten als de Nederlandse huurlingen aanwezig is geweest, veroordeeld is tot een gevangenisstraf van twaalf jaar? Heeft deze kennis ook een rol gespeeld bij het afsluiten van het laatste justitieel onderzoek zonder dat het voorgeleiding is gekomen?

7
Had het verhoorteam aan één van de verhoorde personen, Van D., toestemming gegeven om het verhoor op te nemen? Is het normaal dat verhoorde personen hun telefoon of andere opnameapparatuur bij zich mogen houden tijdens het verhoor? Zo nee, waarom heeft er geen controle plaatsgehad?

8
Is het waar dat het verhoorteam vond dat het onderzoek niet gelukkig was met de zaak getuige de woorden «dit onderzoek komt niet van ons uit, maar 't zou goed zijn als het uit de wereld was»? Is het tevens waar dat het onderzoeksteam heeft gesteld dat de officier van justitie er geen zaak van zou maken? Wat waren de argumenten van de officier van justitie om dat niet doen?

9
Is het gezien deze uitlatingen een logische verklaring om van een «doofpotonderzoek» te spreken, zoals de rechtspsycholoog doet? Zo nee, waarom niet? Zo ja, bent u bereid het onderzoek opnieuw uit te voeren door een geheel nieuw team, inclusief een nieuwe officier van justitie?

¹ Nieuwe Revu, 7 april 2009: «Hollandse huurlingen & de doofpot».

² Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 1994–1995, nr. 804 en Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 1996–1997, nr. 798; het gaat alleen over gebeurtenissen in Medak of Medacki Dzep en niet over Gospic-regio.

Antwoord

Antwoord van minister **Hirsch Ballin** (Justitie) (ontvangen 15 mei 2009), zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2008–2009, nr. 2544

1

Ja.

2 t/m 4

De Nationale Recherche heeft een onderzoek verricht naar beschuldigingen dat verschillende bij naam genoemde Nederlanders zich schuldig zouden hebben gemaakt aan oorlogsmisdrijven in de Medak-enclave in Kroatië in september 1993. Voor de voorgeschiedenis en de feitelijke gang van zaken van dat onderzoek verwijs ik naar het persbericht dat sinds 1 april 2009 gepubliceerd staat op de website van het OM (zie de bijlage).

Het onderzoek heeft zich gericht op de aanwezigheid van de beschuldigde personen bij de operatie in Medak in september 1993. Daaruit is gebleken dat de genoemde Nederlanders niet aanwezig zijn geweest in Medak (met uitzondering van een Nederlander die in 1994 is overleden). Concrete aanwijzingen voor andere oorlogsmisdrijven gepleegd door Nederlanders in Kroatië zijn bij het OM overigens niet bekend geworden.

5

Ik ga ervan uit dat hier wordt bedoeld op een (gefilmde) uitspraak die door een van de Nederlanders is gedaan over het afsnijden van oren van gedode Serviërs. De betrokken persoon is in het onderzoek door de Nationale Recherche als getuige gehoord en heeft daarbij verklaard dat zijn uitspraak grootspraak was en gebaseerd was op een verhaal dat de ronde deed, maar hij dit niet zelf had meegemaakt. In het aangehaalde artikel wordt het waarheidsgehalte van deze uitspraken overigens ook door andere betrokkenen in twijfel getrokken.

6

Ik neem aan dat hier bedoeld wordt op Mirko Norac, die in Kroatië is veroordeeld tot twaalf jaar gevangenisstraf voor feiten gepleegd in Gospic in oktober 1991 en tot zeven jaar gevangenisstraf voor feiten gepleegd in de Medak-enclave in september 1993. Deze veroordelingen waren bekend bij het onderzoeksteam en zijn meegewogen

bij de beoordeling van het dossier. Doorslaggevend was daarbij dat de genoemde Nederlanders, zoals ook reeds uit het artikel in de Nieuwe Revu blijkt (p. 35), anders dan de vraag suggereert, bij geen van beide feiten aanwezig zijn geweest.

7

Het verhoor van betrokkene Van D. vond plaats op 3 februari 2009. Op dat moment had het onderzoeksteam al alle beschikbare informatie van het Joegoslavië-tribunaal (ICTY) en de Kroatische autoriteiten geanalyseerd. Tevens waren al vele getuigen gehoord, waaronder getuigen uit Servië. Op basis van dit uitgebreide onderzoek was reeds gebleken dat er (1) in het geheel geen concrete feiten of omstandigheden waren die de beschuldigingen tegen de genoemde Nederlanders konden onderbouwen en dat (2) de beschuldigde Nederlanders niet in Kroatië waren in september 1993 (met uitzondering van de Nederlander die in 1994 is overleden).

De heer Van D. werd dan ook, anders dan het artikel in Nieuwe Revu vermeldt, niet als verdachte gehoord. Het verhoor had tot doel de reeds beschikbare informatie over zijn verblijf destijds te verifiëren en hem in kennis te stellen van de bevindingen van het onderzoek voordat deze publiekelijk bekend zouden worden gemaakt. Omdat op dat moment reeds duidelijk was dat de heer Van D. al lange tijd ten onrechte in verband werd gebracht met betrokkenheid bij oorlogsmisdrijven in de Medak-enclave en hij geen verdachte was, is er voor gekozen het verhoor bij hem thuis te laten plaatsvinden. Daarbij heeft de heer Van D. niet medegedeeld dat hij het verhoor zou opnemen.

Of verhoorde personen hun telefoon mogen houden tijdens het verhoor en of zij gecontroleerd (wellicht wordt bedoeld: gefouilleerd) worden, is onder meer afhankelijk van hun strafvorderlijke status (verdachte of getuige) en de plaats van het verhoor. Omdat de heer van D. geen verdachte was, bij hem thuis werd gehoord en er geen indicatie was voor een veiligheidsrisico, is hij niet gecontroleerd/gefouilleerd. Er bestaat overigens ook geen wettelijke grondslag voor een fouillering in dergelijke situaties.

8 en 9

Uit het aangehaalde artikel maak ik op dat de rechtspsycholoog Van Koppen zijn oordeel baseert op een geluidsopname van één verhoor. Klaarblijkelijk verkeerde de heer Van Koppen in de onjuiste veronderstelling dat het om een verdachtenverhoor ging. Ook de rest van het onderzoek op grond waarvan is geconcludeerd dat de beschuldigingen onjuist zijn, kende hij klaarblijkelijk niet.

Op grond van alle beschikbare informatie is het OM tot de conclusie gekomen dat er geen bewijs is dat Nederlanders zich in september 1993 in Kroatië hebben schuldig gemaakt aan oorlogsmisdrijven. Ik zie bij deze stand van zaken geen reden voor een geheel nieuw onderzoek.